

Drie voorbeelden van aanbedding uit de oudste bijbelboeken

door: Hugo Bouter e.a.

‘Hierna gebeurde het, dat God Abraham op de proef stelde. Hij zei tot hem: Abraham, en deze zei: Hier ben ik. En Hij zei: Neem toch uw zoon, uw enige, die gij liefhebt, Isaak, en ga naar het land Moria, en offer hem daar tot een brandoffer op een der bergen die Ik u noemen zal. Toen stond Abraham des morgens vroeg op, zadelde zijn ezel, en nam twee van zijn knechten met zich, benevens zijn zoon Isaak; hij kloofde hout voor het brandoffer, begaf zich op weg en ging naar de plaats, die God hem genoemd had. Toen Abraham op de derde dag zijn ogen opsloeg, zag hij die plaats in de verte. En Abraham zei tot zijn knechten: Blijft gij hier met de ezel, terwijl ik en de jongen daarginds heengaan; wanneer we hebben aangebeden, zullen wij tot u terugkeren. Toen nam Abraham het hout voor het brandoffer, legde het op zijn zoon Isaak en nam vuur en een mes met zich mee. Zo gingen die beiden tezamen. Toen sprak Isaak tot zijn vader Abraham en zei: Mijn vader, en deze zei: Hier ben ik, mijn zoon. En hij zei: Hier is het vuur en het hout, maar waar is het lam ten brandoffer? En Abraham zei: God zal Zichzelf voorzien van een lam ten brandoffer, mijn zoon. Zo gingen die beiden tezamen.’

Genesis 22:1-8

1. Aanbedding in het leven van Abraham

De begrippen *aanbedding* en *eredienst* vinden wij zowel in het Oude als het Nieuwe Testament. Het Hebr. woord voor ‘aanbidden’ (*sjachah*) komt voor het eerst voor in Genesis 22:5, in de geschiedenis van Abraham en Isaak op de berg Moria. De grondbetekenis van het woord is ‘zich neerwerpen’, ‘neerbuigen’ voor God, die meerder en groter is dan wijzelf, om daarmee Zijn grootte, macht, waarheid, rijkdom, gerechtigheid en goedheid te erkennen¹. Dat is ook de betekenis van het Gr. woord *proskuneo* (vaak vertaald met ‘huldigen’), dat in het Nieuwe Testament maar liefst 55 keer voorkomt: het is het zich neerwerpen en de grond of de voeten kussen, om iemand te eren en te huldigen. Het wordt bijna altijd gebruikt voor de verering van God Zelf; mensen en engelen, ook gevallen engelen zoals de satan, komt geen aanbedding toe (Matt. 4:9-10; Hand. 10:25-26; Openb. 19:10). Er zijn nog andere Gr. woorden zoals ‘sebomai’ (d.i. vrezen), en ‘latreuo’ (d.i. dienen), die gebruikt worden om het aanbidden en het eren van God en de daarmee verbonden eredienst aan te duiden.

Wat deed Abraham daar op de berg? Twee punten springen in het oog: (1) Hij had van God een opdracht gekregen en hij onderwierp zich daaraan. (2) Hij was bereid om te offeren. Hij gaf God alles terug wat hij

van Hem had ontvangen, nl. de zoon van zijn liefde (vgl. 1 Kron. 29:10-16; Ps. 29:1-2). Isaak was inbegrepen bij het brengen van de aanbedding, hij was niet passief hierbij (*‘wanneer we hebben aangebeden’*). Het wezen van de aanbedding is het zich neerbuigen voor Hem die groter is dan wijzelf en groter dan onze eigen wensen en gedachten. Let erop dat hier in deze geschiedenis geen muziek was, geen gezang, geen feeststemming, zelfs geen woorden (vgl. Openb. 5:14). Toch was er sprake van aanbedding, en God voorzag Zelf in een lam ten brandoffer.

2. Aanbedding in het leven van Job

In Job 1:20-22 lezen wij dat Job zich ter aarde wierp, zich neerboog voor de HERE en Zijn naam grootmaakte met de woorden: ‘De HERE heeft gegeven, de HERE heeft genomen, de naam des HEREN zij geloofd’. Job is misschien wel het oudste boek van de bijbel en dan zou dit de éérste plaats zijn waar het begrip aanbedding voorkomt.

Job viel neer voor Gods aangezicht, hij erkende Gods grootheid en zijn eigen geringheid en gaf Hem de eer die Hem toekomt. Alle dingen zijn uiteindelijk in Gods hand en ondanks alle tegenslag moet Zijn naam worden geprezen, hoe moeilijk dit ook is en hoeveel vragen er ook kunnen leven in ons hart. En later zei God tegen de drie vrienden van Job dat *zij* niet recht van Hem hadden gesproken zoals Zijn knecht Job (vgl. Job 42:1-7).

¹ Zie ook Ex. 4:31; 12:27; 15:1; 20:5; 34:8,14; 1 Kon. 18:39; 19:18; 2 Kon. 2:15; Ps. 2:12; Dan. 2:46; Hos. 13:2.

3. Aanbidding in het leven van Jakob

Van de aartsvader Jakob lezen wij in het laatste vers van Genesis 47, en hij wordt dan bij zijn *nieuwe* naam Israël (d.i. 'strijder Gods') genoemd: 'En Israël boog zich *aanbiddend* neer aan het hoofdeinde van het bed' (Gen. 47:31). In Genesis 48 volgt dan de geschiedenis waarbij hij de zonen van Jozef adopteerde en hen *zegende* als zijn eigen zonen. En in Genesis 49 zegende hij zijn eigen zonen, en in hen de twaalf stammen die uit hen zouden voortkomen. Hierbij riep hij ook de naam van de HERE aan (Gen. 49:18).

In Hebreëen 11:21 wordt verwezen naar de laatste dagen van Jakob en wij lezen daar vanuit de Griekse Septuaginta-vertaling: 'Door het geloof zegende Jakob bij zijn sterven elk van de zonen van Jozef en hij *aanbad* [leunend] op het uiteinde van zijn staf'. De Hebr. woorden voor 'bed' en 'staf' hebben dezelfde

letters (medeklinkers), en dat verklaart het verschil in lezing met Genesis 47. Maar het gaat nu om de uitdrukking dat hij *aanbad*. Op zijn ziekbed, dat ook zijn sterfbed zou worden, was de aartsvader een *aanbidder*! Het is niet gering dat dit na een leven vol beproevingen en wederwaardigheden van hem wordt gezegd in de Schrift. Als we de lezing 'staf' volgen, kunnen we eraan denken dat Jakobs pelgrimsreis bijna ten einde was en dat hij zijn staf mocht teruggeven aan de Herder, die hem zijn leven lang had geleid, de Engel die hem had verlost uit alle nood (Gen. 48:15-16). Ook de *offeranden* in het leven van de aartsvader kunnen wij trouwens zien als gelegenheden van aanbidding (vgl. Gen. 35:1; 46:1). Laten wij deze voorbeelden uit de oudste bijbelboeken volgen, in het bewustzijn dat wij nu de *Vader* mogen aanbidden in geest en waarheid (Joh. 4:23-24).

Boeken om de Bijbel 2009

